Hukuk Bölümü 2001/107 E. , 2001/114 K.

- ÖZELLEŞTIRME KAPSAMINDA BULUNAN TÜPRAŞ ILE KAPSAM DIŞI STATÜDE ÇALIŞMAKTA IKEN EMEKLI OLAN PERSONELI ARASINDAKI ANLAŞMAZLIKTAN DOĞAN DAVA
  - ÖZELLEŞTİRME UYGULAMALARI HAKKINDA KANUN (4046) Madde 22

"İçtihat Metni"

Davacı :S.V.

Vekili :Av. A.T.

Davalı :TÜPRAŞ, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Genel Müdürlüğü

Vekili :Av. Ş.Ö., Av. N.G.

O L A Y :Davacı, davalı Şirket Genel Müdürlüğünde Proje ve Yatırımlar Müdürü olarak görev yapmakta iken, kendisine 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14/1. maddesinin 4447 sayılı Kanunla değişik 5. bendine göre kıdem tazminatı ödenmek suretiyle işyerinden ayrılma isteğini içeren 11.8.2000 günlü başvurusunun idarece kabul edildiği ve diğer hakları ödendiği halde kıdem tazminatı ve hizmet ikramiyesi ödenmediğini; oysa, İş Kanunu'nun 14. maddesine göre 506 sayılı Yasa'nın 60/1-a. maddesinde belirtilen 7000 gün sigorta primi ödeme koşulu gerçekleştiğinden, kendi isteğiyle işten ayrılanların kıdem tazminatına hak kazanacağını ve ayrıca TÜPRAŞ Kapsam Dışı Personel Yönetmeliği hükümlerine göre hizmet ikramiyesi ödenmesinin gerektiğini ileri sürerek, kıdem tazminatı ve hizmet ikramiyesinden doğan toplam 13.611.000.000.-TL. alacağının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline hükmedilmesi istemiyle, 16.10.2000 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

KÖRFEZ İŞ MAHKEMESİ; 8.12.2000 gün ve E:2000/3813, K:2000/4332 sayı ile, davalı vekilince verilen cevap dilekçesinde, davacı kapsamdışı personel statüsünde görev yaptığından davada idari yargının görevli olduğunun belirtildiği; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 22.1.1996 gün ve E: 1995/1 K:1996/1 sayılı ilke kararı gereğince, özelleştirilen veya özelleştirme kapsamına alınan kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının özel hukuk tüzel kişiliğine geçiş döneminde kamu kurumu olma vasıflarını tamamen yitirmemiş olduklarından, bu kurumlarda çalışan sözleşmeli ve kapsam dışı personelin kamu personeli sayıldıkları ve kurumları ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğu; davacının, kapsam dışı personel statüsünde olması nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesi kararının kapsamı içinde kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekilince, aynı istekle, 21.12.2000 gününde idari yargı yerinde dava açılmıştır.

SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ; 17.4.2001 gün ve E: 2000/3310, K:2001/838 sayı ile, K.İ.T.' lerde " kapsam dışı personel" adı altında istihdam edilen personele, yasal düzenlemelerde yer verilmemekle beraber, uygulamada toplu iş sözleşmesinden yararlanan işçiler " kapsam içi", toplu iş sözleşmesine tabi olmayanların ise" kapsam dışı" personel olarak tanımlandıkları ve kapsam dışı personelin, kuruluşlarca kabul edilip yürürlüğe konulan Kapsam Dışı Personel Yönetmeliğine tabi olarak istihdam edildikleri; hernekadar, toplu iş sözleşmesine taraf olmayan, ancak işçiler gibi toplu iş sözleşmesi hükümlerinden istifade eden kapsam dışı personelin kurumları ile olan ilişkilerinden doğan davaların adli ve idari yargı yerlerinden hangisinde çözümleneceği konusunda uygulamada farklılıklar ortaya çıkmasından dolayı Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, 22.1.1996 gün ve E:1995/1, K:1996/1 sayı ile, konu irdelenerek " özelleştirilen veya özelleştirme kapsamında bulunmayan kamu iktisadi teşebbüslerinde sözleşmeli veya kapsam dışı personel statüsünde çalışanların kurumlarıyla olan ilişkileri nedeniyle meydana gelen anlaşmazlıkların idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği" yolunda ilke kararı alınmış ise de, kapsam dışı personelin kurumlarıyla olan ilişkilerini nitelik ve zaman itibariyle daha alt ayrımlara tabi tutmak ve buna göre, yürütülen hizmetle ilgisi bulunmayan ilişkilerden doğan uyuşmazlıkların, anılan ilke kararı kapsamının dışında değerlendirmek gerekeceği; kamu iktisadi teşebbüslerinin, kamu hizmeti gören kamu kurumları oldukları; bu konudaki tereddütlerin, bazı K.İ.T.'lerin özelleştirme kapsamına alınarak, özel hukuk tüzel kişiliği kazanmalarıyla ortaya çıktığı; K.İ.T.'lerin özelleştirme proğramına alındıktan sonra kanunda öngörülen yöntemlerden biriyle özelleştirilenlerin kamu kurumu niteliklerini kaybettikleri ve artık tamamıyla özel hukuk hükümlerine tabi bulunduklarının da bir gerçek olduğu; öte yandan, memur ve sözleşmeli personel statüleri yasa ile düzenlendiği halde, kapsam dışı personel statüsü yasa ile değil yönetmelikle düzenlendiğinden yasal dayanağının bulunmadığı; oysa Anayasanın yasa ile düzenlenmesini öngördüğü bir statünün yönetmelikle düzenlenmesi mümkün olmadığından, K.İ.T.'lerdeki kapsam dışı personel adı altında yönetmelik ve İş Kanunu çerçevesinde istihdam edilen personelin kurumlarıyla olan ilişkilerinden, yürütülen hizmete ve hizmetin yürütülmesi esnasındaki görev ve görev yeri değişikliklerine ilişkin olanları ve benzeri biçimde doğrudan hizmetle ilgili bulunan uyuşmazlıklar ile hizmetin ya da iş akdinin kapsam dışı personelin istek ve iradesi sonunda sona ermesi nedeniyle kıdem tazminatı ve benzeri özlük haklarından ve İş Kanunu'nda düzenlenmiş bulunan konulardan doğan uyuşmazlıkları birbirinden ayırdetmek gerektiği; zira, iş akdinden kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda açık bir düzenlemeye gidilmek suretiyle konunun bu bölümünde tartışmaya mahal bırakılmadığı; aksine bir düşüncenin yasallık ve doğal yargıçlık ilkeleriyle de bağdaşmayacağı; olayda, kendi istek ve iradesiyle iş akdini sona erdiren ve kapsam dışı personel statüsünde çalışan davacının, kıdem tazminatı ve hizmet ikramiyesi isteğinden doğan uyuşmazlığın nitelik itibariyle İş Kanunu'ndan kaynaklanmış olmasından ötürü İş Mahkemelerinin görevinde olduğu sonuç ve kanaatine varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Ümran SAYIŞ, Bekir AKSOYLU, Mustafa BİRDEN, Turgut ARIBAL ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 24 / 12/ 2001 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Emin Celalettin ÖZKAN'ın, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu ve idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak, davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği anlaşılmaktadır.Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmemiş, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

Dava, kendi isteğiyle işyerinden ayrılan kapsam dışı personelin, hak kazandığını ileri sürdüğü kıdem tazminatı ve hizmet ikramiyesinin kendisine ödenmesine hükmedilmesi isteminden ibarettir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında, işveren ile sendikalar arasında akdedilen toplu iş sözleşmelerinin kapsamı dışında tutulan ve bu nedenle " kapsam dışı personel" olarak adlandırılan personelin, hizmet sözleşmelerine konulan yasakla sendika üyesi olamaması, yönetim kademesindeki daimi kadrolarda görev alarak işverene ait yetkileri kullanması ya da görevinin özel bir önem taşıması ve özellikle de yetkileri, ücret ve diğer haklarının tayin ve takdirinin idareye ait olması nedeniyle statüleri, asli ve sürekli görevleri genel idare esaslarına göre yürüten memur ve sözleşmeli personel statüsüne yaklaşmakta olup; 24.11.1994 tarih ve 4046 sayılı Yasa'nın 22. maddesinde, (daha önce de, Ana. Mah. 5.2.1992 gün ve E:1990/22, K:1992/6 sayılı kararıyla iptal edilmiş olan 9.4.1990 tarih ve 418 sayılı K.H.K.'nin 40. maddesinde) yasakoyucu tarafından, memur ve sözleşmeli personel ile birlikte anılarak açıkça " kamu personeli" olduğu ifade edilmiştir.

Bu duruma göre ve gerek 418 sayılı KHK.'nin 40. gerekse 4046 sayılı Yasa'nın 22. maddelerinin hükümleri karşısında, Şirket Ana Sözleşmesi hükümlerine göre Yönetim Kurulunca usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan TÜPRAŞ Kapsam Dışı Personel Yönetmeliğinin yasal dayanaktan yoksun olduğu söylenemez.

Anılan Yönetmelik ile bu Yönetmelik hükümlerine dayanılarak akdedilen hizmet sözleşmesinde, kapsam dışı personelin sosyal güvenlik yönünden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi kılınması veya bir kısım hak ve yükümlülüklerinin 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerine paralel olması ya da anılan Kanuna atıfta bulunulması, idare ile kamu personeli olan görevlileri arasındaki idare hukuku ilkelerine dayanan kamu hukuku ilişkisini ortadan kaldıramaz. Ne zaman ki, teşebbüs veya bağlı ortaklıktaki kamu kesimi payları % 50'nin altına düşer ve kuruluş kamu kurumu niteliğini kaybederse, işte o zaman işveren ile personeli arasındaki hukuki ilişki özel hukuk ilişkisi niteliğine bürünecektir.

Olayda, 233 sayılı KHK.'ye tabi bir Teşekkül olan Türkiye Petrolleri A.O. (T.P.A.O)'nın bağlı ortaklığı olarak kurulan ve 233 sayılı KHK.'nin eki cetvellerde yer alan Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. (TÜPRAŞ); 10.7.1990 tarihinde özelleştirme kapsamına alınması üzerine anılan KHK. eki cetvellerden çıkarılmış olup, dava tarihi itibariyle sermayesindeki kamu kesimi payları %65.8 olması nedeniyle halen özelleştirme sürecinde bulunan ve kamu kurumu niteliğini sürdüren bir kuruluştur.

Belirtilen tüm bu hususlar ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, 1.3.1996 tarih ve 22567 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 22.1.1996 gün ve E:1995/1, K:1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunan ya da bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumları ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ve konunun 2247 sayılı Yasa'nın 30. maddesi doğrultusunda ilke kararına bağlanmasına karar verilmiş olması; anılan 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 30. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Bir ilke kararının değişmesi veya kaldırılması yeni bir ilke kararıyla olur." hükmü ile yedinci fıkrada yer verilen "Görev konusundaki ilke kararları; Uyuşmazlık Mahkemesini ve bütün yargı mercilerini (...) bağlar." hükmü karşısında, kendi isteğiyle işinden ayrılan davacının talep ettiği hakların hizmet sözleşmesi ve dayanağı olan Yönetmelik hükümlerine göre ödenip ödenemeyeceğine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde sayılan idari dava türleri arasında yer alan, genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar kapsamında idari yargı yerinde çözümleneceği tartışmasızdır.

Açıklanan nedenlerle, Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nin 17.4.2001 gün ve E:2000/3310, K:2001/838 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 24.12.2001 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.